

**LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMO EKSPERTIZĖS ĮSTATYMO NR. IX-1161
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO - 2
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Valstybės kontrolė 2016 m. atliko valstybinį auditą „Teismo ekspertizių atlikimo organizavimas“, kurio metu atkreipė dėmesį į teisinio reguliavimo teismo ekspertizės srityje tobulinimo būtinybę, siekiant užtikrinti ekspertinių tyrimų paslaugų teikimo proceso kokybę. Valstybės kontrolės manymu, Teismo ekspertizės įstatyme turėtų būti nustatomos teismo ekspertizės rūšys, kurias gali atlikti tik teismo ekspertizės įstaigos ir kurių neturi teisės atlikti privatūs teismo ekspertai, sudarytos teisinės prielaidos patikrinti privačių teismo ekspertų, kuriems kvalifikaciją suteikia ne teismo ekspertizės įstaigos, kvalifikaciją, įtvirtintas reikalavimas valstybės mastu planuoti strategines teismo ekspertizės srities kryptis ir prioritetus, aiškiau apibrėžta teismo ekspertizės įstaigų sąvoka ir steigimas. Vykdamas Valstybės kontrolės rekomendacijas ir siekiant sudaryti prielaidas gerinti teismo ekspertizės paslaugų kokybę bei efektyvinti teismo ekspertų veiklos kontrolę, parengtas Lietuvos Respublikos teismo ekspertizės įstatymo Nr. IX-1161 pakeitimo įstatymo projektas - 2. Atsižvelgiant į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – BDAR), taip pat keičiamos nuostatos, susijusios su asmens duomenų tvarkymu.

Lietuvos Respublikos teismo ekspertizės įstatymo Nr. IX-1161 pakeitimo įstatymo projekto - 2 (toliau – projektas) tikslas – sudaryti prielaidas gerinti teismo ekspertizės paslaugų kokybę, efektyvinant teismo ekspertų veiklos kontrolę, teismo ekspertizės srities administravimą ir valdymą. Projekte siūloma:

1.1. vykdamas Valstybės kontrolės 2016 m. lapkričio 17 d. audito ataskaitoje Nr. VA-P-40-3-23 pateiktas rekomendacijas (toliau – Valstybės kontrolės rekomendacijos)¹:

- patikslinti teismo ekspertizės įstaigų apibrėžtį ir steigimą;
- nustatyti ekspertizės rūšis, kurių neturi teisės atlikti privatūs teismo ekspertai;
- patikslinti privačių teismo ekspertų, kuriems kvalifikaciją suteikia atitinkamos valstybės institucijos ar prie jų tam tikslui sudarytos komisijos, kvalifikacijos patikrinimo tvarką;
- įtvirtinti papildomas Teismo ekspertų veiklos koordinavimo tarybos teises ir funkcijas – planuoti strategines teismo ekspertizės srities kryptis ir prioritetus;
- apibrėžti sąlygas, kurioms esant, teismo ekspertizės įstaigos vadovas priima sprendimą neleisti laikyti egzaminų teismo eksperto kvalifikacijai įgyti, bei patikslinti kvalifikacinės komisijos, kai teismo eksperto egzaminą teismo ekspertizės įstaigoje laiko privatus teismo ekspertas, sudėtį;
- įvardinti duomenis, kurie skelbiami Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašė (toliau – sąrašas), bei pasekmes už pasikeitusių duomenų nepranešimą.

1.2. sprendžiant praktinius teisinio reguliavimo taikymo klausimus:

- papildyti teismo ekspertų teisinius veiklos pagrindus;
- patikslinti ekspertinio tyrimo sąvoką;
- papildyti teismo eksperto nepriekaištingos reputacijos kriterijus;
- patikslinti įrašymo į sąrašą ir kvalifikacijos patvirtinimo tvarką, kai teismo ekspertizės rūšį, kurią atlieka privatūs teismo ekspertai, aprobuoja teismo ekspertizės įstaiga;
- patikslinti valstybės institucijų, suteikiančių tam tikroje srityje kvalifikaciją, apibrėžtį;

¹ Žr. Valstybės kontrolės interneto puslapį: https://www.vkontrolė.lt/audito_ataskaitos.aspx?tipas=2.

- nustatyti institucijas, kurios turi teisę gauti ekspertinio tyrimo duomenis be tyrimą užsakiusio fizinio ar juridinio asmens sutikimo;
- apibrėžti dokumentą, neturinčį teismo ekspertizės akto statuso, ir nustatyti duomenis, kurie turi būti jame nurodomi;
- patikslinti atvejus, kuriais būtų draudžiama privačiam teismo ekspertui teikti teismo ekspertizės paslaugas teisme.

1.3. įgyvendinant BDAR:

- nustatyti, kokie asmens duomenys tvarkomi konkrečioje teismo ekspertizės srityje veikiančioje institucijoje ar įstaigoje ir kokių tikslų jie gali būti gaunami iš institucijų, registrų ir fizinių ar juridinių asmenų;
- nurodyti teismo ekspertų duomenų viešo skelbimo tikslą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projektą inicijavo ir parengė Teisingumo ministerija, atsižvelgdama į Valstybės kontrolės rekomendacijas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

1. Teismo ekspertizės įstatymo (toliau – TEĮ) 2 straipsnyje išvardinti teismo eksperto veiklos teisiniai pagrindai, tačiau Administracinių nusižengimų kodeksas, kuris įsigaliojo 2017 m. sausio 1 d., neminimas, nors teismo ekspertai gali būti skiriami administracinio nusižengimo byloje ir jų veikla, paskyrimo tvarka, teisės ir atsakomybė reguliuojama minėto kodekso 587 straipsnyje.

2. TEĮ 3 straipsnio 1 dalyje pateikta ekspertinio tyrimo sąvoka iš esmės nėra tiksli, nes neįvardinta TEĮ 18 straipsnio 2 dalyje minima konsultacija, kurią sutartiniais pagrindais proceso šalims teikia privatus teismo ekspertas ir surašo rašytinį dokumentą, neturinčį teismo ekspertizės akto statuso.

3. Valstybės kontrolė rekomendavo inicijuoti teismo ekspertizės įstaigų apibrėžties ir steigimą reguliuojančių nuostatų peržiūrą, nes dauguma ekspertizės įstaigų atlieka ne tik teismo ekspertizės, bet ir objektų tyrimą. TEĮ 3 straipsnio 5 dalyje ir 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teismo ekspertizės įstaiga yra specialiai įsteigta valstybės įstaiga ar jos padalinys, kurių pagrindinė paskirtis yra atlikti teismų paskirtas teismo ekspertizės.

Pagal TEĮ 19 straipsnio 3 dalį teismo ekspertizės įstaigas gali steigti Vyriausybė, ministerijos, tačiau Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centrą yra įsteigęs Lietuvos policijos generalinis komisaras.²

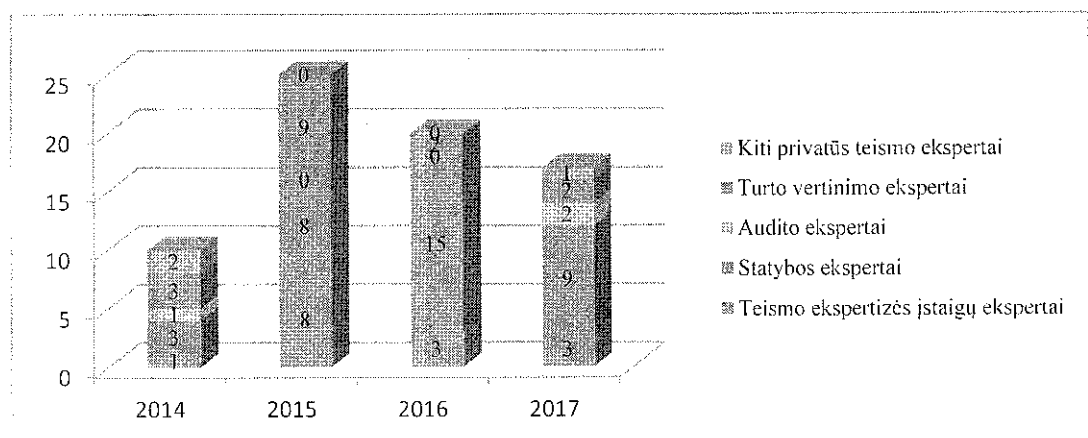
4. Valstybės kontrolė rekomendavo parengti teismo ekspertų, kuriems kvalifikaciją suteikia ne teismo ekspertizės įstaigos, o kitos kvalifikaciją suteikiančios institucijos, kvalifikacijos patikrinimo tvarką.³ Teismo ekspertų, kuriems kvalifikaciją suteikė teismo ekspertizės įstaigos vadovo sudaryta kvalifikacinė komisija, kvalifikacija tikrinama kas penkeri metai TEĮ 6 straipsnyje nustatyta tvarka. Pagal TEĮ 4¹ straipsnio 6 dalį Teismo ekspertų veiklos koordinavimo taryba (toliau – TEVKT) turi teisę siūlyti kvalifikaciją suteikusiai institucijai svarstyti kvalifikacijos, kurios pagrindu asmuo buvo įrašytas į sąrašą, patikrinimo klausimą, jeigu kyla pagrįstų abejonių dėl teismo eksperto kvalifikacijos. Šis TEVKT siūlymas yra pagrindas kvalifikaciją suteikusiai

² Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. rugpjūčio 22 d. sakymu Nr. 5-V-568 patvirtintų Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centro nuostatų 3 punktas.

³ Teismo ekspertas į teismo ekspertų sąrašą įrašomas teismo ekspertizės įstaigos vadovo sudarytos kvalifikacinės komisijos arba TEĮ 5 straipsnio 2 dalyje nurodytos valstybės institucijos ar prie jos tam tikslui sudarytos komisijos suteiktos kvalifikacijos pagrindu. Institucijos, suteikiančios kvalifikaciją, kurios pagrindu asmuo gali būti įrašytas į sąrašą kaip privatus teismo ekspertas: VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centras (statybos techninės veiklos ekspertai), Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Finansų ministerijos (verslo ar turto vertinimo ekspertai), Lietuvos auditorių rūmai (audito ekspertai), Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (žemėtvarkos projektų ekspertai).

institucijai spręsti dėl kvalifikacijos, kurios pagrindu asmuo buvo įrašytas į sąrašą, patikrinimo. Nors įstatyminis pagrindas privačių teismo ekspertų kvalifikacijai patikrinti nustatytas, tačiau praktikoje kyla problema dėl šios nuostatos įgyvendinimo, kadangi kvalifikaciją suteikusių institucijos atsisako įvertinti kvalifikaciją, kurią jos suteikė, motyvuodamos tuo, jog nėra nustatyta tvarkos kvalifikacijai, kai asmuo teikė paslaugas ne kaip atitinkamos srities specialistas, o kaip teismo ekspertas, įvertinti. Pastebėtina, kad srityse, kuriose veikia privatių teismo ekspertų, yra vykdoma toje srityje veikiančių specialistų veiklos priežiūra ir yra patvirtinti priežiūros tvarką reguliuojantys teisės aktai.

Didesnę dalį skundų dėl Teismo ekspertų profesinės etikos kodekso pažeidimų sudaro skundai dėl privačių teismo ekspertų veiklos (2014 m. gauta 10 skundų, iš jų – 9 dėl privačių teismo ekspertų, 2015 m. – 25, iš jų – 17 dėl privačių teismo ekspertų, 2016 m. – 20, iš jų – 17 dėl privačių teismo ekspertų, 2017 m. – 17, iš jų – 14 dėl privačių teismo ekspertų). Daugiausiai skundų gauta dėl statybos srities teismo ekspertų, kuriems kvalifikaciją suteikia VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centras. Per 4 metus skirta 12 nuobaudų privatiems teismo ekspertams.

1 paveikslas. Informacija apie pateiktus skundus TEVKT pagal teismo ekspertizės sritį

Praktikoje kvalifikaciją suteikusių institucijų taip pat atsisako pateikti informaciją TEVKT specialiųjų žinių, kurias jos suteikė specialistams, reikalaujančiais klausimais, į kuriuos pagal kompetenciją tik jos ir gali atsakyti. Atitinkamai TEVKT negali visapusiškai išnagrinėti atskirų skundų dėl teismo ekspertų etikos principų pažeidimų. Poįstatyminiais teisės aktais⁴ sureglamentuota TEVKT teisė gauti informaciją iš kvalifikaciją suteikusių institucijų, tačiau pareigos kvalifikaciją suteikusioms institucijoms pateikti informaciją ir paaiškinimus nėra nustatyta.

5. TEĮ 6 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybė teismo ekspertizės įstaigoms apibūdinti naujų rūšių ekspertizės, tačiau nėra sureguliuota situacija, kai teismo ekspertizės įstaiga apibūdina ekspertizės rūšį, kurią jau atlieka privatių teismo ekspertų, į sąrašą įrašyti ne teismo ekspertizės įstaigų, bet kitų valstybės institucijų suteiktos kvalifikacijos pagrindu. Atsižvelgiant į tai, kad gali atsirasti kelios institucijos, kurios teiktų kvalifikaciją tai pačiai ekspertizės rūšiai atlikti, būtina sureguliuoti, kurios institucijos suteiktos kvalifikacijos pagrindu asmuo turėtų būti įrašomas į sąrašą ir privačių teismo ekspertų, jau atliekančių ekspertizės, kurias apibūdintų teismo ekspertizės įstaiga, persikvalifikavimą teismo ekspertizės įstaigoje.⁵

⁴ Teisingumo ministro 2014 m. vasario 11 d. įsakymu Nr. 1R-34 patvirtintų Teismo ekspertų veiklas koordinavimo tarybos nuostatų 6.3 papunktis, teisingumo ministro 2014 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. 1R-54 patvirtintų Teismo ekspertų veiklos koordinavimo tarybos darbo reglamento 12.3 papunktis, 14 punktas.

⁵ Lietuvos teismo ekspertizės centre sprendžiama dėl buhalterijos, finansų ir audito ekspertizės unifikavimo ir aprobavimo (šiuo metu į sąrašą teismo ekspertai, atliekantys audito ekspertizės, įrašomi Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Finansų ministerijos suteiktos kvalifikacijos pagrindu).

6. TEĻ 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad asmuo į sąrašą gali būti įrašytas valstybės institucijos ar kitos prie jos sudarytos komisijos suteiktos kvalifikacijos pagrindu. Nuostata yra netiksli, nes praktikoje kvalifikaciją suteikia ne tik valstybės institucijos ar kitos prie jos sudarytos komisijos, bet ir įstatymais įgalios įstaigos ar organizacijos, pvz., turto vertintojui kvalifikaciją suteikia Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba, statybos specialistams – VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centras, auditoriams – Auditorių rūmai, žemėtvarkos specialistams – Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos.

7. TEĻ 5 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta, kad teismo ekspertu negali būti asmuo, kuris yra teistas už labai sunkų ar sunkų nusikaltimą, taip pat už nusikaltimą teisingumui, valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams. Galiojantis reguliavimas nenumato kitų nepriekaištingos reputacijos kriterijų, nors įprastai kituose įstatymuose, nustatančiuose nepriekaištingos reputacijos kriterijus atitinkamos profesijos atstovams (pvz., advokato, antstolio, prokuroro), taip pat Latvijos teismo ekspertizės įstatyme yra pateikiami išsamesni nepriekaištingos reputacijos kriterijai.⁶ Be to, pagal galiojantį reguliavimą asmuo, teistas už tyčinį nusikaltimą, nesvarbu, ar teistumas išnykęs, ar ne, neterminuotai ir negrįžtamai nebegali tapti teismo ekspertu. Išanalizavus Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką bylose dėl pažeidimų, susijusių su teisės užsiimti tam tikra profesine veikla privačiame sektoriuje (pvz., advokato veikla) ribojimais, matyti, kad plataus pobūdžio draudimas įsidarbinti privačiame sektoriuje veikia „privatų gyvenimą“, todėl įstatymu įtvirtintas nuolatinio ir negrįžtamo pobūdžio ribojimas asmenims, teistiems už bet kokias tyčines nusikalstamas veikas, gali neatitikti proporcingumo principo, o tas pats tikslas gali būti pasiektas mažiau ribojančiomis priemonėmis.

8. Valstybės kontrolė nurodė, kad bendradarbiaudama su Konkurencijos taryba nustatė, jog TEĻ įtvirtintos sąlygos galimai riboja teismo eksperto kvalifikacijos įgijimą asmenims, nedirbantiems teismo ekspertizės įstaigoje, nes nėra apibrėžti jokie objektyvūs kriterijai, kuriais turėtų vadovautis teismo ekspertizės įstaigos vadovas, priimdamas sprendimą neleisti laikyti egzaminų teismo eksperto kvalifikacijai įgyti, be to, konkurentams neturėtų būti sudarytos galimybės spręsti dėl analogiškas paslaugas teikiančių ūkio subjektų patekimo į rinką. Pagal TEĻ 6 straipsnio 3 dalį teismo ekspertizės įstaigoje sudaryta kvalifikacinė komisija gali suteikti teismo eksperto kvalifikaciją tos rūšies ekspertizėms, kurios yra atliekamos toje įstaigoje, asmenims, nedirbantiems įstaigoje, bet norintiems įgyti teismo eksperto kvalifikaciją. Kvalifikacinė komisija turi būti ne mažesnė kaip iš penkių narių, bent du iš jų – atitinkamos srities ekspertai ir vienas teisininkas. Jeigu teismo ekspertizės įstaigoje nėra teisės specialisto, jis turi būti kviečiamas iš aukštųjų mokyklų arba iš šios srities specialistus turinčių valstybės institucijų. Dalyvauti kvalifikacinės komisijos darbe turi būti kviečiami aukštųjų mokyklų ir mokslinių tyrimų institutų mokslininkai ar kitų ekspertizės įstaigų ekspertai (TEĻ 6 straipsnio 2 dalis). TEĻ 6 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad teismo ekspertizės įstaigos vadovas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo ir visos sprendimui priimti reikalingos informacijos gavimo dienos išnagrinėja tokių asmenų prašymą ir išsiunčia jiems sprendimą leisti laikyti egzaminus arba motyvuotą sprendimą neleisti jų laikyti.

9. Valstybės kontrolė rekomendavo TEĻ nustatyti ekspertizės rūšis, kurių neturi teisės atlikti privatūs teismo ekspertai, kad būtų aišku, kurioje ekspertizės srityje gali specializuotis privatūs teismo ekspertai. TEĻ neįvardintos ekspertizės rūšys, kurių negali atlikti privatūs teismo

⁶ Pagal Latvijos teismo ekspertizės įstatymą, kandidatuoti tapti teismo ekspertu negali asmuo, kuris: yra kaltinamasis ar įtariamasis baudžiamojoje byloje dėl tyčinio nusikaltimo padarymo; buvo nuteistas už tyčinio nusikaltimo padarymą baudžiamojoje byloje (nepaisant to, kad teistumas yra išnykęs ar nuosprendis buvo atidėtas) ar dėl senaties termino. amnestijos ar malonės suteikimo buvo atleistas nuo bausmės vykdymo; kurio atžvilgiu baudžiamoji byla dėl tyčinio nusikaltimo padarymo buvo nutraukta senaties termino arba amnestijos pritaikymo pagrindu; buvo kaltinamasis baudžiamojoje byloje, tačiau baudžiamoji byla jo atžvilgiu buvo nutraukta dėl priežasčių, nesusijusių su atleidimu nuo kaltinimo; kuriam teisė būti teismo ekspertu buvo panaikinta dėl drausminės atsakomybės pritaikymo. Jeigu nepraėjo penki metai nuo atitinkamo sprendimo, susijusio su drausmine atsakomybe, įsigaliojimo ir t.t.

ekspertai. Latvijos teismo ekspertizės įstatyme yra išvardintos ekspertizės rūšys, kurias draudžiama atlikti privatiems teismo ekspertams.⁷

10. TEĮ 6 straipsnio 9 dalies 1 punkte nustatyta, kad teismo eksperto kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo terminas nepratęsiamas, kai kvalifikacinė komisija nustato, jog teismo eksperto atliekamos ekspertizės yra netinkamos kokybės. Praktikoje teismo ekspertizės įstaigų vadovų sudaryta kvalifikacinė komisija, nagrinėdama klausimą dėl teismo eksperto kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo termino pratęsimo, vertina teismo eksperto tiek pagal teisėsaugos institucijų pavedimus, tiek sutartiniais pagrindais surašytas išvadas. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2016 m. sausio 25 d. sprendime administracinėje byloje Nr. A-2590-520/2016 minėtą TEĮ įstatymo nuostatą išaiškino siauriau ir konstatavo, kad pagal Teismo ekspertizės įstatymo 6 straipsnio 9 dalies 1 punktą į vertinimo apimtį nepatenka sutartiniais pagrindais privataus teismo eksperto atliekamas tyrimas. Pastebėtina, kad privatūs teismo ekspertai dažniausiai teikia ekspertines paslaugas sutartiniais pagrindais. Atsižvelgiant į tai, ir siekiant teisinio aiškumo, būtina patikslinti TEĮ 6 straipsnio 9 dalies 1 punktą, nustatant, kad kvalifikacinė komisija vertina ir sutartiniais pagrindais surašytas išvadas, priešingu atveju, gali susidaryti situacija, kai minėta komisija neturės galimybes patikrinti teismo eksperto veiklos.

11. Valstybės kontrolė rekomendacijoje konstatavo, kad teismo ekspertų sąrašė nepateikiami kai kurių privačių teismo ekspertų duomenys ir tokiu būdu nesudaromos sąlygos pasinaudoti jų teikiamomis paslaugomis. Teisingumo ministerija, vykdydama Valstybės kontrolės rekomendacijas, nustatė, kad teismo ekspertų sąrašė nenurodyti paslaugas neteikiančių teismo ekspertų, anksčiau dirbusių teismo ekspertizės įstaigose, kontaktiniai duomenys. TEĮ 7 straipsnio 3 dalyje ekspertui nustatyta pareiga pranešti Teisingumo ministerijai apie duomenų, įrašytų apie jį sąrašė, pasikeitimus nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo duomenų pasikeitimo dienos, tačiau neaptartos pasekmės, jeigu teismo ekspertas nepraneštų apie duomenų pasikeitimus. Be to, TEĮ nenumatyta, kokius kontaktinius duomenis teismo ekspertas turi pateikti skelbti sąrašė. Latvijoje teismo ekspertų duomenys, kurie turi būti skelbiami sąrašė, nustatyti įstatyme.

Civilinio proceso kodekso 175¹ straipsnyje ir Administracinių nusižengimų kodekso 74 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad teismo ekspertams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis, tačiau galiojančiame reglamentavime nėra nustatyta reikalavimo teismo ekspertui sąrašė pateikti elektroninio pašto adresą.

12. TEĮ 12 straipsnio 2 dalies 5 punkte nustatyta, kad teismo ekspertas privalo saugoti valstybės, tarnybos, komercinės ir profesinės paslaptis, neskelbti ekspertinių tyrimų duomenų be ekspertinį tyrimą paskyrusio teismo ar teisėjo, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūno arba užsakiusio fizinio ar juridinio asmens leidimo. Praktikoje dėl šios nuostatos taikymo kilo problema, nes atitinkamoje srityje veikiančių subjektų veiklos priežiūrą atliekančios institucijos negali gauti reikiamos informacijos, kadangi privatūs teismo ekspertai remdamiesi tuo, kad užsakovas nedavė leidimo skelbti duomenų, atsisakė pateikti vertinimui teismo ekspertizės aktus.

13. Valstybės kontrolė rekomendavo inicijuoti strateginių teismo ekspertizės srities krypčių ir prioritetų nustatymą. Galiojantis TEĮ nereglamentuoja teismo ekspertizės srities strateginių krypčių ir prioriteto nustatymo. Strategines teismo ekspertizės srities kryptis ir prioritetus 2017-2019 metams nustatė 2017 m. birželio 28 d. posėdyje TEVKT⁸, kuri iš esmės disponuoja informacija apie aktualias problemas teismo ekspertizės srityje (pagal TEĮ 16 straipsnio 1 dalį TEVKT koordinuoja teismo ekspertizės įstaigų ir teismo ekspertų veiklą, derina teisėsaugos institucijų, teismo ekspertizės įstaigų ir kitų ekspertinius tyrimus atliekančių įstaigų, privačių teismo

⁷ Pagal Latvijos teismo ekspertizės įstatymą privatus teismo ekspertas negali atlikti šaunamųjų ginklų ir šaudmenų, sprogdinimo priemonių, monetų ir banknotų (išskyrus istorinę vertę turinčius), narkotinių, psichotropinių ir kitų susijusių medžiagų, autopsijų, deontologinių, ekspertizinių, susijusių su įtariamojo ar nuteistojo sveikatos sąlygomis, stacionarių teismo psichiatrijos ekspertizinių.

⁸ Teismo ekspertų veiklos koordinavimo tarybos nuostatų, patvirtintų teisingumo ministro 2014 m. vasario 11 d. įsakymu Nr. IR-34, 5.10 papunktis.

ekspertų interesus teismo ekspertizės srityje) ir kurios sudėtyje dalyvauja visų teismo ekspertizės įstaigų vadovai bei ekspertinių tyrimų užsakovai – teisėsaugos institucijos.

14. TEĮ 18 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad sutartiniais pagrindais proceso šalis gali kviešti privatų teismo ekspertą konsultantu. Šiuo pagrindu atliktų tyrimų rezultatai, užfiksuoti rašytiniame dokumente, neturi teismo ekspertizės akto statuso. Pažymėtina, kad privatus teismo ekspertas turi dvigubą statusą, jis veikia kaip savo srities specialistas ir surašo atitinkamus dokumentus pagal tą sritį reguliuojančius teisės aktus, taip pat veikia kaip privatus teismo ekspertas, kuris surašo ekspertinio tyrimo išvadas pagal proceso įstatymus ir TEĮ. Svarbu atriboti, ar asmuo veikė kaip savo srities specialistas ar kaip privatus teismo ekspertas, nes nuo to priklauso, kuri institucija nagrinės galimus skundus dėl veiklos (jeigu asmuo veikė kaip teismo ekspertas, skundai dėl jo elgesio ir galimų profesinės etikos pažeidimų nagrinėja TEVKT; jeigu asmuo veikė kaip savo srities specialistas, skundus dėl jo veiksmų nagrinėja viešąją ir valstybinę tos srities priežiūrą atliekančios institucijos, pvz., VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centras, Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Finansų ministerijos ir pan.). Kadangi galiojantis reguliavimas nereglamentuoja, kokie duomenys turi būti nurodyti konsultacinėje išvadoje, praktikoje yra sudėtinga atriboti, ar asmuo konsultacijas teikė kaip atitinkamos srities specialistas, ar kaip privatus teismo ekspertas. Be to, tikslinga dokumentą, kurį surašo privatus teismo ekspertas, sutartiniais pagrindais konsultuodamas proceso šalis, įvardinti konsultacine išvada, kaip jis ir yra įvardijamas teismų praktikoje.

15. TEĮ 18 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad privatus teismo ekspertas, sutartiniais pagrindais konsultavęs proceso šalis, negali toje pačioje byloje atlikti teismo ekspertizės. Praktikoje ši norma aiškinama siaurai ir pasitaiko atvejų, kai privatus teismo ekspertas konsultuoja asmenis kaip savo srities specialistas, o po to dalyvauja teismo procese kaip ekspertas, nes TEĮ draudimas dalyvauti procese numatytas tik konsultacijas teikusiam privačiam teismo ekspertui. Teismo eksperto veikla reikalauja, kad jis atitiktų ne tik aukštus kvalifikacijos standartus, bet ir kad būtų nešališkas ir nepriklausomas, ypač nuo proceso šalių. Nepriklausomumo principo užtikrinimo aktualumas akcentuojamas ir Europos veiksmingo teisingumo komisijos (CEPEJ) Gairėse dėl teismo eksperto vaidmens procese Europos Sąjungos valstybėse narėse Nr. CEPEJ (2014)14.

16. 2018 m. gegužės 25 d. Lietuvoje bus pradėtas taikyti BDAR. BDAR 6 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad teisiniame pagrinde turėtų būti nustatomas duomenų tvarkymo tikslas, taip pat galėtų būti išdėstytos konkrečios nuostatos pagal šį reglamentą taikomų taisyklių pritaikymui, įskaitant bendrąsias sąlygas, reglamentuojančias duomenų valdytojo atliekamo duomenų tvarkymo teisėtumą, tvarkytinų duomenų rūšis, atitinkamus duomenų subjektus, subjektus, kuriems asmens duomenys gali būti atskleisti ir tikslus, dėl kurių asmens duomenys gali būti atskleisti, tikslo apribojimo principą, saugojimo laikotarpius ir duomenų tvarkymo operacijas bei duomenų tvarkymo procedūras, įskaitant priemones, kuriomis būtų užtikrintas teisėtas ir sąžiningas duomenų tvarkymas.

17. TEĮ nenustatyta kvalifikacinių kategorijų, suteikiamų teismo ekspertams, paskirtis, kriterijai ir reikšmė. Kvalifikacinės kategorijos reikšmingos Valstybinės teismo psichiatrijos tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Gaisrinų tyrimų centro teismo ekspertams, nes į jas atsižvelgiama skaičiuojant pareiginę algą vadovaujantis Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymu⁹. Kitose teismo ekspertizės įstaigose kvalifikacinės kategorijos nenustatomos.

⁹ Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo 7 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad nustatant pareiginės algos pastoviąją dalį, papildomai įvertinama darbuotojų aukšta kvalifikacinė kategorija, nustatyta pagal tam tikrai darbuotojų grupei keliamus kvalifikacinius reikalavimus. Šiais atvejais nustatyti pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai gali būti didinami iki 100 procentų.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Naujomis teisinio reguliavimo nuostatomis siekiama sudaryti prielaidas gerinti teismo ekspertizės paslaugų kokybę, efektyvinant teismo ekspertų veiklos kontrolę: nustatoma privačių teismo ekspertų kvalifikacijos patikrinimo tvarka, papildomi teismo eksperto nepriekaištingos reputacijos kriterijai, reglamentuojamos ekspertizės rūšys, kurių neturi teisės atlikti privatūs teismo ekspertai, apibrėžiamas sutartiniais pagrindais teikiant konsultaciją surašomo dokumento, neturinčio teismo ekspertizės akto statuso, turinys, nustatomas draudimas teikti teismo ekspertizės paslaugas teisme, jeigu jos tai pačiai proceso šaliai buvo teikiamos sutartiniais pagrindais.

Taip pat efektyvinamas teismo ekspertizės srities administravimas ir valdymas, numatant teismo ekspertizės srities krypčių ir prioritetų planavimą valstybės mastu, aiškiau apibrėžiant teismo ekspertizės įstaigų sąvoką ir jų steigimą. Be to, apibrėžiami teismo ekspertizės srityje tvarkomų asmens duomenų tikslai siekiant užtikrinti asmens duomenų apsaugą.

1. Atsižvelgiant į tai, kad teismo ekspertai dalyvauja administracinių nusižengimų tyrimo procese, patikslinamas projekto 2 straipsnis, kuriame nurodoma, kad teismo ekspertas savo veikloje, be kita ko, taip pat vadovaujasi ir Administracinių nusižengimų kodeksu.

2. Siekiant teisinio aiškumo, patikslinama TEĮ 3 straipsnio 1 dalyje pateikta ekspertinio tyrimo sąvoka. Siūloma ekspertinio tyrimo bendra sąvoka, kuri apimtų specialių žinių turinčių asmenų procese atliekamus tyrimus – teismo ekspertizę, objektų tyrimą ir konsultacijas (privataus teismo eksperto sutartiniais pagrindais atliekamą tyrimą). Atsižvelgiant į Valstybinės lietuvių kalbos komisijos siūlymus atliekamos sąvokų „specialios žinios“ ir „teismo ekspertizė“ korekcijos.

3. Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendaciją ir praktikoje susiklosčiusią situaciją, tikslinamos projekto 3 straipsnio 5 dalies, 22 straipsnio 1 ir 3 dalių nuostatos, reglamentuojančios teismo ekspertizės įstaigų apibrėžtį ir steigimą, nurodant, kad teismo ekspertizės įstaigų paskirtis yra ne tik teismo ekspertizė, bet ir objektų tyrimų atlikimas, bei nustatant, kad teismo ekspertizės įstaigas taip pat gali steigti ne tik Vyriausybė ir ministerijos, bet ir kitos valstybės institucijos.

4. Įgyvendinant Valstybės kontrolės rekomendaciją, siūloma projekto 5 straipsnio 4 dalyje įtvirtinti TEVKT teisę, nagrinėjant skundus dėl teismo ekspertų etikos principų pažeidimų, gauti informaciją ir paaiškinimus iš institucijų ir kitų subjektų bei kvalifikaciją suteikusių institucijų pareigą pateikti informaciją ir paaiškinimus. Taip pat siekiant, kad būtų įgyvendinamos projekto 5 straipsnio 7 dalies nuostatos, siūloma projekto 5 straipsnį 8 dalyje numatyti, kad kvalifikaciją suteikusių institucijos, kurios suteikė kvalifikaciją asmenims, įrašytiems į sąrašą ir turi specialių žinių atitinkamoje srityje, nustato tvarką, pagal kurią turėtų būti patikrinta kvalifikacija, jeigu tokį patikrinimą siūlo atlikti TEVKT.

5. Siūloma patikslinti projekto 6 straipsnio 2 dalį ir nustatyti, kad privatūs teismo ekspertai įrašomi į sąrašą atitinkamos valstybės institucijos suteiktos kvalifikacijos pagrindu tik tais atvejais, jeigu tokios kvalifikacijos nesuteikia teismo ekspertizės įstaigos. Tai reikėtų, kad, jeigu teismo ekspertizės įstaiga aprobavo ekspertinius tyrimus, kuriems atlikti kvalifikaciją gali suteikti ir kitos valstybės institucijos, teismo eksperto kvalifikaciją asmuo turėtų įgyti teismo ekspertizės įstaigoje ir į sąrašą jis būtų įrašytas teismo ekspertizės įstaigos suteiktos kvalifikacijos pagrindu. Šis pakeitimas pagrįstas tuo, kad tik teismo ekspertizės įstaiga, kuri aprobavo ekspertizės rūšį, gali suteikti visapusišką kvalifikaciją ir specialias ekspertines žinias šios ekspertizės rūšies atlikimui. Taip pat siūloma projekto 8 straipsnio 3 dalyje įtvirtinti, kad apie aprobuotą naują ekspertizės rūšį skelbiama teismo ekspertizės įstaigos interneto svetainėje, o privatūs teismo ekspertai, atliekantys ekspertizės, kurias aprobavo teismo ekspertizės įstaiga, per metus nuo jų atliekamos ekspertizės rūšies aprobavimo, turi kreiptis į ekspertizės rūšį aprobavusią teismo ekspertizės įstaigą dėl teismo eksperto kvalifikacijos patvirtinimo ir teismo eksperto kvalifikacijos pažymėjimo išdavimo. Projekte taip pat įtvirtinamos pereinamosios nuostatos, numatančios pareigą privatiems teismo ekspertams per metus nuo šio įstatymo įsigaliojimo kreiptis į teismo ekspertizės įstaigą, jeigu teismo ekspertizės įstaigoje iki šio įstatymo įsigaliojimo buvo aprobuota teismo ekspertizė, kurią jie

atlieka. Kartu siūloma papildyti projekto 8 straipsnio 1 dalį, numatant, kad kvalifikacijos patvirtinimo, kaip ir kvalifikacijos suteikimo, tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

6. Atsižvelgiant į tai, kad atitinkamoje srityje kvalifikaciją suteikia ne tik valstybės institucijos, bet ir įstatymais įgalios įstaigos ir organizacijos, siūloma patikslinti projekto 6 straipsnio 2 dalį, apibūdinant institucijas.

7. Projekto 7 straipsnyje siūloma nustatyti papildomus nepriekaištingos reputacijos kriterijus. Numatoma, kad asmuo nelaikomas esąs nepriekaištingos reputacijos ir negali būti teismo ekspertu, jeigu jis teistas ne tik už sunkų ar labai sunkų nusikaltimą, taip pat nusikaltimą teisingumui, valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, bet ir už kitus tyčinius nusikaltimus, kol teistumas neišnykęs arba nepanaikintas ir ne mažiau kaip trejus metus nuo bausmės atlikimo, bausmės vykdymo atidėjimo ar atleidimo nuo bausmės atlikimo dienos, taip pat jeigu buvo pripažintas kaltu dėl tyčinio nusikaltimo padarymo, bet nuo baudžiamosios atsakomybės atleistas, ir nuo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos nepraejo dveji metai, taip pat, jeigu piktnaudžiauja alkoholiu, psichotropinėmis, narkotinėmis ar kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis. Be to, siekiama susieti teismo ekspertų reputaciją su profesinės etikos taisyklių laikymusi. Remiantis Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika byloje dėl pažeidimų, susijusių su teisės užsiimti tam tikra profesine veikla privačiame sektoriuje, ir atsižvelgiant į tai, kad teismo ekspertų veikla priskiriama savarankiškai ekonominei veiklai (ją vykdo ir privatūs teismo ekspertai), kaip pavyzdžiu remiantis advokatams taikomų nepriekaištingos reputacijos kriterijais, teismo ekspertams nepriekaištingos reputacijos kriterijai formuluojami švelnesni nei viešojo sektoriaus tarnautojams.

8. Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendacijas, siekiant užtikrinti teismo ekspertizės įstaigos vadovo sudarytos kvalifikacinės komisijos, kuri suteikia kvalifikaciją privatiems teismo ekspertams, nedirbantiems teismo ekspertizės įstaigoje, didesnę nešališkumą ir objektyvumą, siūloma projekto 8 straipsnio 2 dalyje numatyti, kad, tais atvejais, kai teismo ekspertizės įstaigoje teikiama privataus teismo eksperto kvalifikacija, komisijoje taip pat galėtų dalyvauti teismų, ikiteisminio tyrimo institucijų ar prokuratūros atstovai ir daugiau kaip pusė kvalifikacinės komisijos narių turėtų būti ne iš teismo ekspertizės įstaigos, kurioje sudaryta kvalifikacinė komisija. Pagal Latvijos teismo ekspertizės įstatymą, teisėjai, prokurorai ir ikiteisminio tyrimo tyrėjai taip pat gali dalyvauti komisijos, suteikiančios kvalifikaciją, veikloje.

Taip pat siūloma patikslinti projekto 8 straipsnio 4 dalį nustatant, kad teismo ekspertizės įstaigos vadovas išsiunčia motyvuotą sprendimą neleisti laikyti teismo eksperto egzamino, jeigu asmuo, siekiantis tapti teismo ekspertu, neatitinka projekto 6 straipsnio reikalavimų.

9. Vykdamas Valstybės kontrolės rekomendaciją, siūloma papildyti projekto 21 straipsnį 4 dalimi, išvardijant ekspertinių tyrimų rūšis, kurių negali atlikti privatūs teismo ekspertai. Draustinių ekspertinių tyrimų sąrašas parengtas, atsižvelgiant į ekspertinius tyrimus atliekančių institucijų pasiūlymus¹⁰, Latvijos praktiką. Ekspertiniai tyrimai, draustini atlikti privatiems teismo ekspertams, iš esmės yra susiję su pavojingų ir ribotoje ar draustinoje apyvartoje esančių, valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančių, žinybiniuose registruose esančių objektų tyrimu, taip pat kai kurių ekspertinių tyrimų atlikimą privatiems teismo ekspertams riboja kiti įstatymai (Sveikatos sistemos įstatymo 29 straipsnyje nustatyta, kad stacionarinę teismo psichiatrijos ekspertizę atlieka tik Valstybinė teismo psichiatrijos tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos). Atkreiptinas dėmesys, kad iki šiol projekte išvardintus ekspertinius tyrimus, kuriuos bus draudžiama atlikti privatiems teismo ekspertams, atliko tik teismo ekspertizės įstaigos ir privačių teismo ekspertų šioje srityje nėra įrašyta į sąrašą, todėl toks draustinių ekspertinių tyrimų rūšių įvardijimas neturės įtakos teismo proceso trukmės pailgėjimui.

10. Sprendžiant praktines problemas bei siekiant užtikrinti efektyvesnę teismo ekspertų veiklos kontrolę, siūloma patikslinti projekto 9 straipsnio 1 dalies 1 punktą, suteikiant galimybę kvalifikacinei komisijai, nagrinėjančiai klausimą dėl teismo eksperto kvalifikacijos pažymėjimo

¹⁰ Teisingumo ministerija, vykdydama Valstybės kontrolės rekomendaciją, 2017 m. vasario 14 d. raštu Nr. (1.16)7R-1390 kreipėsi į ekspertizės įstaigas ir kitas suinteresuotas institucijas prašydama įvardinti ekspertinius tyrimus, kurie galėtų būti draustini atlikti privatiems teismo ekspertams.

galiojimo termino pratęsimo ir vertinančiai ekspertizės kokybę, vertinti ne tik teismo ekspertizės aktus, bet ir sutartiniais pagrindais proceso šalims teismo eksperto surašytas išvadas.

11. Remiantis Valstybės kontrolės rekomendacijomis ir siekiant užtikrinti, kad teismo ekspertų sąrašė būtų pateikti visi būtini duomenys apie teismo ekspertą, siūloma projekto 10 straipsnio 3 dalyje išvardinti asmens ir kontaktinius duomenis, kuriuos turi pateikti teismo ekspertas, bei projekto 12 straipsnio 2 dalyje numatyti laikiną eksperto išbraukimą iš sąrašo, nustačius, kad jis nepranešė apie duomenų pasikeitimus. Atsižvelgiant į Civilinio proceso kodekso ir Administracinių nusižengimų kodekso nuostatas dėl dokumentų pateikimo elektroninio ryšio priemonėmis, projekto 10 straipsnio 3 dalyje siūloma įtvirtinti, kad teismo ekspertas, kuris nori būti įrašytas į sąrašą, privalo taip pat pateikti elektroninio pašto adresą.

12. Sprendžiant praktines problemas, siūloma projekto 15 straipsnio 2 dalies 5 punkte numatyti institucijas, kurioms privatus teismo ekspertas privalo pateikti informaciją ir medžiagą, reikalingą jų funkcijoms vykdyti, be ekspertinį tyrimą užsakiusio fizinio ar juridinio asmens, kitos organizacijos ir jų padalinių sutikimo.

13. Vykdamas Valstybės kontrolės rekomendaciją, siūloma projekto 19 straipsnio 1 dalies 6 punkte numatyti, kad strategines kryptis ir prioritetus teismo ekspertizės srityje nustato TEVKT.

14. Siekiant teisinio aiškumo ir išspręsti praktines problemas, siūloma projekto 21 straipsnio 2 dalyje rašytinį dokumentą, kurį surašo privatus teismo ekspertas sutartiniais pagrindais konsultuodamas proceso šalis, įvardinti konsultacine išvada¹¹ ir nustatyti šio dokumento turinį, kuriame aiškiai būtų įvardintos proceso šalys ir procesas, kuriame planuojama pateikti konsultacinę išvadą be kiti reikalingi duomenys. Tai leistų nustatyti, ar asmuo teikė konsultacijas kaip privatus teismo ekspertas, ar kaip atitinkamoje srityje veikiantis specialistas.

15. Siekiant išspręsti praktines problemas ir užtikrinti teismo ekspertų nepriklausomumo principą, siūloma projekto 21 straipsnio 3 dalyje įtvirtinti, kad ekspertu procese privatus teismo ekspertas negali dalyvauti ir tuo atveju, jeigu proceso šalis konsultavo ir kaip savo srities specialistas.

16. Įgyvendinant BDAR, projekto 5 straipsnio 4 ir 8 dalyse, 9 straipsnio 9 dalyje, 10 straipsnio 1 dalyje nustatomi, kokie asmens duomenys tvarkomi konkrečioje teismo ekspertizės srityje veikiančioje institucijoje ar įstaigoje ir kokiu tikslu jie gali būti gaunami iš institucijų ir fizinių ar juridinių asmenų. Pažymėtina, kad teismo ekspertizės įstaigos, vykdydamos teismo eksperto kvalifikacijos suteikimo, funkcijas ir Teisingumo ministerija, vykdydama įrašymo į sąrašą funkciją, bei sprendžiamus klausimus dėl asmens teistumo, duomenis apie teistumą gauna iš Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos. Projekto 11 straipsnio 1 dalyje taip pat nurodomas duomenų, įrašytų į sąrašą, saugojimo laikotarpis. Projekto 11 straipsnio 2 dalyje nurodomas teismo ekspertų duomenų viešo skelbimo tikslas – duomenys skelbiami viešai tam, kad asmenys, kurie skiria ar užsako ekspertinius tyrimus disponuotų informacija apie teismo ekspertą ir galėtų pasirinkti kvalifikuotą ekspertą iš sąrašo, kuris pagal projekto 4 straipsnio 1 dalį ir gali atlikti ekspertinius tyrimus.

17. Siekiant užtikrinti teisėkūros aiškumo, atvirumo ir skaidrumo principus, projekto 24 straipsnyje papildomai nustatoma teismo ekspertams suteikiamų kvalifikacinių kategorijų paskirtis, nurodant, kad į kvalifikacines kategorijas gali būti atsižvelgiama nustatant darbo užmokestį. Apibrėžiamos reikšmės ir kriterijai, numatant, kad aukščiausia yra pirmoji kvalifikacinė kategorija, žemiausia – trečioji kvalifikacinė kategorija. Numatoma, kad kvalifikacinė kategorija suteikiama įvertinus teismo ekspertizės įstaigoje dirbančio teismo eksperto gebėjimus atlikti nustatytas funkcijas ir pasiektus rezultatus.

¹¹ Teismų praktikoje yra išaiškinta, kad proceso dalyvių iniciatyva gauti dokumentai, kurie buvo surašyti panaudojant specialiąsias žinias, laikomi konsultacinėmis išvadomis ir tokie dokumentai nepripažįstami nei ekspertizės aktu, nei specialisto išvada, o yra tiriami ir vertinami kaip dokumentai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. gruodžio 1 d. patvirtinta Baudžiamojo proceso kodekso normų, reglamentuojančių įrodinėjimą, taikymo teismų praktikoje apžvalga).

Atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas rekomendacijas, TEĮ dėstomas nauja redakcija, atliekami redakcinio pobūdžio pakeitimai, atsisakant pridėtinės vertės nekuriančių formuluočių, taip pat atsisakyta TEĮ 26 ir 27 neaktualių straipsnių.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus projektą, nenumatomas poveikis kriminogeninei situacijai ir kovai su korupcija.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus projektą, privatūs teismo ekspertai, atliekantys teismo ekspertizes, kurios buvo ar bus aprobuotos teismo ekspertizės įstaigoje, turės kreiptis į teismo ekspertizės įstaigą dėl kvalifikacijos patvirtinimo ir į sąrašą bus įrašomi penkerių metų laikotarpiui. Šiuo metu privatūs teismo ekspertai, įgiję kvalifikaciją ne teismo ekspertizės įstaigoje, į sąrašą įrašomi neterminuotai. Taigi administracinė našta padidės privatiems teismo ekspertams, kurių atliekamų ekspertizių rūšys bus aprobuotos teismo ekspertizės įstaigoje, nes jiems reikės kreiptis į šias įstaigas dėl kvalifikacijos patvirtinimo, tačiau iš esmės projekto įgyvendinimas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai. Kvalifikacijos patvirtinimas, kaip ir kvalifikacijos suteikimas, teismo ekspertizės įstaigose būtų atliekamas nemokamai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Nėra įstatymų, kuriuos būtina priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Projekte vartojamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Projektas atitinka atitinkamas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir užtikrina minėtų Europos Sąjungos teisės aktų tinkamą įgyvendinimą.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Projekto įgyvendinimui reikės peržiūrėti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 16 d. nutarimą Nr. 1261 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos teismo ekspertizės įstatymo 6 straipsnio 1 dalį“, Teismo eksperto kvalifikacijos suteikimo ir teismo eksperto kvalifikacijos pažymėjimo išdavimo tvarkos aprašą, patvirtintą teisingumo ministro 2012 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 1R-302, Teismo ekspertų veiklos koordinavimo tarybos darbo reglamentą, patvirtintą teisingumo ministro 2014 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. 1R-54, Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašo sudarymo ir tvarkymo aprašą, patvirtintą teisingumo ministro 2003 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. 111.

Kvalifikaciją suteikiančios institucijos turės patvirtinti kvalifikacijos patikrinimo pagal TEVKT siūlymą tvarką.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Projektui įgyvendinti papildomų valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės, taip pat šių lėšų nebus sutaupyta.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Projektas buvo apsvarstytas ir jam pritarta TEVKT.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną Eurovoc: „ekspertizė“, „teismo ekspertizės aktas“, „tyrimo metodas“, „profesinė etika“, „ekspertas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai